Førsteblad

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr.

Tilleggsspørsmålnr.

Emne: Transport av höy.

Oppskr. av: Anders Fjellanes.

(adresse): Lindås.

Fylke: Hordaland

Herad: Lindås

Bygdelag: —"—

Gard: Fjellanes.

G.nr. 87 Br.nr. 1.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

Totalt sett fyregjör all transport av höy med hest og vogn no. Kor ein ikkje kjem til der höyet ikkje kan transporterast på denne måten, brukar ein gjerne å ta det på ryggen, eller på slede der ein ikkje kjem fram med vogn. Men elles legg ein no sovore ulende ut til beite. Annorleis var det heilt til i 90 åra. Då skjedde all transport av höy omtrent utelukkande ved å ta det på tog og bera det på ryggen i löda.

Råhöy som skulde til hesjor, o. lign. tok ein gjerne i fanget og bar det fram til „hesa", eller ein drag det fram på ei „slo." Ein hesjar elles ikkje so mykje dör i tidi her. Det stod hesjor på same staden mann etter mann og dei vart berre sett på slike stoder som graset kunde vera svært langt og seint å få turt på vollen. Men det var no ikkje so mange stoder. 289

Löda var korkje bygd eller sett på slike stoder kor ein kunde få

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

kanna til med hest og lessa av i löda. Alt vor tilpassa på lessing av höyet. Dei gamle lödone stod helst på sein stad kor tufte kunde halda seg törr då dei sjeldan hadde tel i löda

Med omsyn med trans:porten på husmannsplasse er det ingen forskjell i samanlikning med större gardar.

Her på våre kantar er det inkje utmarkslåttar.

Börsvoll og tendel kjenner ein ikkje til her, berre slo, men den brukast berre å draga råhöy fram til hesjing. Kor mykje ein kann draga på ei slik slo kann vera ymist, frå eit fang höy til ei böra. Elles til törrhöyet vor det berre tog med hald. Höyböra vart lesst på soleis: Ein la toget med på bakken i heile si lengd, toget vor dobbelt,

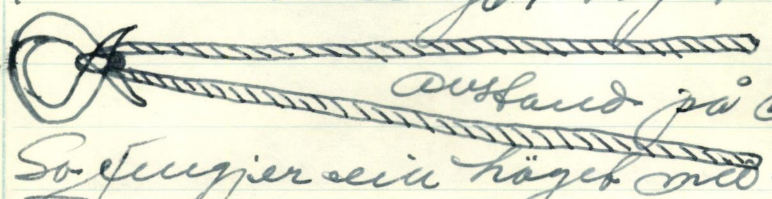

med ein avstand på ca. 20 cm. So fengjer ein höyet med ei riva, Fengja er ca. 1. m. breide og so lange som ein rekke med ei lang riva som er 1. 70 m. So tek ein fyrste fengja o legg midt på toget, andre fengjo legg ein rett oppå den fyrste, tridje fengja legg ein narast holdi, so at höyet ligg skrått oppå dei to andre. Fjerde fengje på motsatt sida og skråor oppetter som den tridje. Femtefengjor legg ein beint oppå so den binder saman dei andre fengjene

289

Tengjene kjem til
å liggja soleis: 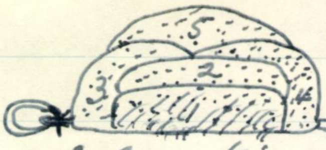

Sett frå sida.
Ved å lessa på denne måten kjem tyngste
luten av böra meir uppimot nakken
på han som bar, og vert soleis lettare
å bera. Når ein ikkje skal „gjöra böra"
steller ein seg på den motsatte sida
av der holdle ligg, dreg til seg so
mykje tog at holdle aldeles er
gøymt under böra, tek so legge
taugrane, legg dei over böra
og trær dei gjenom holdla. Dette
vert gjort på denne måten: Ein tjenn
med legge togendane over holdle,
stikk dei so ned ovanfrå, so dei
kjem ut att millom leggetaugrane.
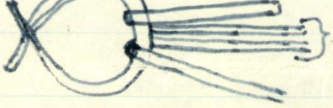

Tek so med ei
hand i kvar
lausende so ho vert fast og hard.
~~Når ein~~ Dette gjerer ein på denne
måten at ein reiser böra litt
so ein får henne litt uppå
kvarne, medan ein dreg til. So
set ein seg ned på marki, løyser lite-
vetta på gjöringa på den eine tangen,
so undt ein får smetta armen inni,
innimellom held ein den andre
gjöringa fast med toget millom
tennene. Når ein so hev fenge den
eine fatlen på aksli so gjer ein
fott til og held han med vinstra
handa. Plakker so litt på den
andre fatlen so ein får smutta armen
inn under og får fatlen på plass

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

so gjörer ein til lygje tampane
so hardt ein kann, held kunstra handi
upp til högre hendi, tett so tausendane
og soarva toget rundt ebbeogen og
oppi handgrepen. So röyrer ein seg, medan
ein står tak töra og hjelper til. So
vert det lause höget roka av.

2. Snorsekk, ropeesekk, trille=
böra og högstang er ikkje vore brukt her
til transport av hög.

3. Då me inkje hev utslått
fjellt aufle soaret burt.

4. Til högkjöring brukast no
höyvogn, med og utan remmar.
Berre det atter so bratt at vogni
inkje kann brukast, brukar me slede.
Namnet hjulslede, kjenner ein inkje her.
Desse sledar brukast utan skoning.
Nako lo-om å köyra med meier eller hjul kjenner
eg inkje til. Nako særskilt vogn til
hög- og kornkjöyring brukar ein inkje.
No bruk av krök e.a. for å halda
höyet på vogna kjenner ein inkje til.
På slede vart det pålesst med
fangjer. Der gör so pålag ein 15
fangjer på ein vanleg högslede. Nako
regel for kor stort det sille lasset me
köyrde i löda skulde vera, kjenner eg
inkje til. Nå ein hadde lest på alt,
vart dokkeren (det same vart alt) talde
oppi ei krjepa. Lasset vart festa på
ymse vis, både med tog, stang og
högstang. Hvis lasset er festa med tog
kallar ein det gjöretog, og til å knyppa

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

lasset ihop kallar ein det for „å gjöra".
Forskjell på lörelaghodl og gjörelaghodl,
er at hodla på gjöre-laghodl skal
vera so mykje sterkare. Nokon forhold
millom högstakk og lass er ikkje
kjent her. Dei [illegible] er ikkje meir
enn 1 hest brukt for högslede
eller vogn her i bygdi.
5. Ikkje aktuelt her. Men ved deling
av höyet i fellesteigar var det same
regel delt i lörar.

Georg Hopland
Skrivar

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING
a.Jr. NORSK FOLKEMUSEUM
BYGDØY
289